

Förslag	A 2020/UVN
Framlagt av	Mittengruppen
Behandlas i	Utskottet för välfärd i Norden

OPDATERET Medlemsförslag om en nordisk White Paper om jämställdheten och jämlikheten

OBS! Se oprindeligt förslag nedenfor.

Mittengruppen föreslår att Nordiska rådet beslutar

att lägga fram ett heltäckande nordiskt White Paper om jämställdheten och jämlikheten

samt

Mittengruppen föreslår att Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att fortsätta utveckla forskning med Nordforsk som stöder och stärker en framåtsträvande jämställdhetspolicy i Norden, samt ta tillvara och utveckla existerande nordisk jämställdhetspolicy för att lättare kunna framföra den nordiska nyttan av jämställdhet till Europa och globalt.

Bakgrund

Inställningen gentemot jämställdhet och jämlikhet backar runt om i världen. Trumpadministrationen har attackerat flickors och kvinnors sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter. Även Europa påverkas av anti-genuspolitik.

Jämställdheten och jämlikheten är hörnstenar i den nordiska modellen. De hör till den nordiska värdegrunden och bidrar till våra ekonomiska och samhällsliga framgångar. Samtidigt har reproduktiv hälsa strategisk och säkerhetsmässig betydelse globalt.

Nordens interna arbete för jämställdhet och jämlikhet regleras av både nordiska och nationella strategier och planer. I förordet för det gällande [nordiska samarbetsprogrammet för jämställdhet och LGBTI 2025–2030](#)¹ konstateras följande "När jämställdhet och lika rättigheter för LGBTI-personer ifrågasätts runt om i världen, står vi i Norden upp för jämställdhet, jämlikhet och alla människors lika värde. Dessa mänskliga

¹ <https://www.norden.org/sv/publication/nordiska-ministerradets-samarbets-program-jamstalldhet-och-lgbti-2025-2030>

rättigheter kan inte tas för givna; de framsteg vi har gjort i Norden måste vi fortsätta att försvara.”

Samma logik reflekteras också i [Nordiska rådets internationella strategi 2023–2030](#)² där rådet engagerar sig för att

”Arbeta för att demokrati, rättsstat, jämlikhet och mänskliga rättigheter alltid står högt på den internationella agendan. Norden ska vara i främsta ledet när det gäller att bekämpa extremism, antidemokratiska hållningar, rasism och alla andra former av hat och diskriminering – också på digitala plattformar.

Ha särskilt fokus på rättighetsfrågor som rör barn, kvinnor och deras sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter, hbtqi-tematik, personer med funktionsnedsättning och urfolk.

Arbeta för flickors och kvinnors rätt till självbestämd abort.”

Ursula von der Leyens EU-kommission har påbörjat arbetet för en ny europeisk jämställdhetsstrategi. Dess behandling i Europaparlamentet inleds i början av 2026. Enligt planerna kommer EU-kommissionen att lägga fram även en ny LGBTIQ-strategi under denna mandatperiod.

Mittengruppen menar att det precis nu är dags att sätta standarder för nordiskt jämställdhets- och jämlikhetsarbete både europeiskt och globalt. Ett nordiskt White Paper är det tydligaste sättet att visa den nordiska ambitionen.

Vi föreslår att följande centrala teman inkluderas i ett nordiskt White Paper om jämställdhet och jämlikhet:

1. Självbestämmanderätt till abort (som en del av EU Charter of Fundamental Rights)
2. Samtyckesrätt och våldtäkt
3. Våld mot kvinnor, uppdatering av europeisk lagstiftning för erkännande av våld och brott mot kvinnor
4. Hälsostategi för specifika kvinnosjukdomar
5. God praxis för föräldraledighet
6. Stöd för organisationer som främjar och stöder kvinnors rättigheter och sexuella rättigheter
7. Lika lön för lika arbete, lönetransparens
8. Barns rättigheter, med särskild uppmärksamhet på flickors utbildning och trygghet

² <https://www.norden.org/sv/publication/nordiska-radets-internationella-strategi>

9. Rättigheter för personer med funktionsnedsättning
10. Urfolks rättigheter, med särskilt fokus på samernas språk och kultur
11. Förebyggande av digitalt våld och nättrakasserier och motarbetande av hybrid-påverkan som förstärker maskulina och feminina stereotyper
12. Sambandet mellan jämställdhet och hållbar utveckling, som en del av Agenda 2030
13. Allas rätt till sexualundervisning och information om sexual och reproduktiv hälsa

Helsingfors, den 22. augusti 2025

Eva Biaudet (sfp)

Förslag	A 2020/UVN
Framlagt av	Mittengruppen
Behandlas i	Utskottet för välfärd i Norden

Medlemsförslag om en nordisk insats för jämställdheten och jämlikheten

Mittengruppen föreslår att Nordiska rådet beslutar

- att lägga fram ett heltäckande nordiskt White Paper om jämställdheten och jämlikheten
- att syfta till att White Paper kan användas i samband med EU-kommissionens beredning av förslaget till en europeisk jämställdhetsstrategi

samt

Mittengruppen föreslår att Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

- att de nordiska jämställdhetsministrarna diskuterar gemensam syn och nordiska målsättningar utifrån Nordiska rådets White Paper på den europeiska jämställdhetsstrategin då ministrarna möts i samband med de finländska jämställdhetsdagarna i Helsingfors på hösten 2025
- att fortsätta utveckla forskning med Nordforsk som stöder och stärker en framåtsträvande jämställdhetspolicy i Norden, samt ta tillvara och utveckla existerande nordisk jämställdhetspolicy för att lättare kunna framföra den nordiska nyttan av jämställdhet till Europa och internationellt

Bakgrund

Enligt Ursula von der Leyens Political Guidelines, så avser EU kommissionen att "propose a new Gender Equality Strategy for post-2025. It will set out our plan to strengthen women's rights across the board, from the fight against gender-based violence to empowering women in politics and the labour market, across the EU, as well as across the EU institutions." Samma dokument framhåller också att Hadja Lahbib, kommissionären för jämställdhet ska presentera en "updated strategy on LGBTIQ equality" under den kommande mandatperioden.

Förordet för det gällande samarbetsprogrammet för jämställdhet och LGBTIQ påminner om att "I Norden ska alla medborgare kunna känna sig trygga och känna att de hör hemma, och ingen ska utsättas för diskriminering, kränkningar eller våld på grund av kön, sexuell läggning eller könsidentitet. Det är viktigt att värna denna gemensamma nordiska värdegrund, som vi bygger våra samhällen på. När jämställdhet och lika rättigheter för LGBTI-personer ifrågasätts runt om i världen, står vi i Norden upp för jämställdhet, jämlikhet och alla människors lika värde. Dessa mänskliga rättigheter kan inte tas för givna; de framsteg vi har gjort i Norden måste vi fortsätta att försvara. Därför fortsätter vi oförtrutet det nordiska samarbetet för jämställdhet mellan könen och lika rättigheter för LGBTI-personer fram till 2030."

Nordens ambition ifråga om jämställdhet och jämlikhet är särdeles hög globalt, men också europeiskt sett. Därför är Norden ett viktigt exempel för andra länder både då det gäller målsättningar och samhällelig aktion. Samtidigt ser vi att inställningen gentemot jämställdhet och jämlikhet backar runt om i världen: på allas läppar är t.ex. Trumpadministrationens attack mot flickors sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter. Även Europa påverkas av den gemensamma politiken av nationell anti-genuspolitik. Vi behöver fortsätta de nordiska ländernas ambitiösa arbete för jämställdhet och bli ännu mer koordinerade i hur vi skall kunna motverka dessa åtgärders negativa följder hemma och i världen. Även i Europa har den s.k. anti-genuspolitiken i några länder skapat ett allvarligt hot mot kvinnors och flickors hälsa. Abortförbudet i Polen har t.o.m. lett till dödsfall, för att nämna exempel från Europa.

Vi i Mittengruppen menar att ett nordiskt White Paper på jämställdhet och jämlikhet är det tydligaste sättet för Nordiska rådet och Norden att göra ett inspel i EU-kommissionens beredning av den europeiska strategin för jämlikhet som redan inletts. Vi i Norden har kunnat visa att samhällen som satsar på jämställdhet är framgångsrika även när det gäller samhällsekonomisk utveckling och välbefinnande.

Vi föreslår att centrala teman och punkter från följande dokument inkluderas i ett nordiskt White Paper på hur vi systematiskt och målmedvetet tillsammans kan främja jämställdhet och jämlikhet i Norden och i Europa:

- [Nordiska ministerrådets samarbetsprogram för jämställdhet och LGBTIQ 2025–2030](https://www.norden.org/sv/publication/nordiska-ministerradets-samarbets-program-jamstalldhet-och-lgbti-2025-2030)¹
- Integration av jämlikhet i alla ministerrådsområden: [Jämställdhetsredogörelsen från år 2020](https://www.norden.org/sv/node/47561)²
- HBTIQ personers rättigheter: [Medlemsförslag om harmonisering av lagstiftning gällande hbtqi-personer i Norden](https://www.norden.org/sv/node/17889)³

¹ <https://www.norden.org/sv/publication/nordiska-ministerradets-samarbets-program-jamstalldhet-och-lgbti-2025-2030>

² <https://www.norden.org/sv/node/47561>

³ <https://www.norden.org/sv/node/17889>

- Jämställdhet i arbetslivet: [Medlemsförslag om fælles nordisk indsats mod sexchikane på arbejdspladsen⁴](#)
- Självbestämmanderätt till abort som en del av EU Charter of Fundamental Rights
- Samtyckesrätt och våldtäkt
- Hälsostategi för specifika kvinnosjukdomar
- God praxis för föräldraledighet
- Uppdatering av europeisk lagstiftning för erkännande av våld och brott mot kvinnor
- Stöd för organisationer som främjar och stöder kvinnors rättigheter och sexuella rättigheter

Nordiska rådets White Paper riktas till EU-parlamentets jämställdhetsutskott (FEMM) och till kabinettet för Hadja Lahbib, kommissionären för jämställdhet samt till Nordiska ministerrådet som botten för diskussion mellan de nordiska jämställdhetsministrarna under deras möten på hösten 2025.

Helsingfors, den 31. mars 2025

Eva Biaudet (sfp)
Jouni Ovaska (cent)
Helena Gellerman (L)
Halla Hrund Logadóttir (F)
Anna Falkenberg (Sb)
Kathrine Kleveland (Sp)
Catarina Deremar (C)
Guðbrandur Einarsson, (V)

Krista Mikkonen (gröna)
Emma Berginger (MP)
André N. Skjelstad (V)
Kjerstin Wøyen Funderud (Sp)
Kjell-Arne Ottosson (KD)
Johan Dahl (Sb)
Liz Mattsson (ÅC)

⁴ <https://www.norden.org/sv/node/17837>